

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 5. decembra 1866. ~

Gospodarske stvari.

Potreba učilnic za kmetijstvo.

Posnetek iz govora prof. dr. pl. Gohren-a, s katerim je deželno učilnico za kmetijstvo v Dičinu-Liebwerdu odprl 9. okt. 1866.

Gospoda moja! na vratih kmetijske učilnice v Grignonu na Francozkem stoji napis: „Le sol c'est la patrie, meliorer l' un c'est servir l' autre“ — to je po naše: zemlja je domovina, zemljo boljšati je domovini služiti! Duh, kateri plamtí v teh besedah, moral bi kot rdeča nit se potezati po delovanju vseh učiteljev na kmetijskih šolah, in tedaj tudi na tej, ktero danes, kot deželno šolo, odpremo.

Kmetijstvo je podlaga vsemu človeškemu delovanju. Ves napredek v omiki, umetnosti in obrtnijstvu otrpne, ako kmetijstvo ne napreduje. Narod, ki kruha nima, ne bo rodil ne učenjakov ne pesnikov dobrih, in za umetnost ne mara, kdor potrtega srca praša, ali bo jutri imel kaj jesti. Kdor strada, malo sluša na besede duhovnikov, zato je srečen ta, komur obveljá, da pridela 2 mernika žita ondi, kjer je poprej pridelal le enega.

Da pa kmetijstvo napredovati more, mora ta, kdor se s kmetijstvom peča, potrebne vednosti imeti, ki ne spadajo same po sebi z neba, pa si jih tudi ne pridobi nevedni sin od nevednega očeta.

Šola je za to, da korak za korakom kmetiški mladini vliiva različne vednosti v glavo, s kterimi, kadar se prime pluga in matike, vé pravo zadeti.

Al puhla bi bila vednost, ako bi se ne vjemala z djanskim izurjevanjem na polji kmetijskem.

Zato mora učilnica kmetijstva tako vredjena biti, da tega, kar se mladeneč v bukvah uči, se vadi tudi djansko.

S tako — dvojno — vednostjo navdan stopi mladeneč iz šole; tak ne bo ohol modrijan, ki se je le to in uno iz glave naučil, ampak djansko izurjen mógel bo poprijeti se gospodarstva. Ker mu je jasno vse, ne bode ravnal kot hlapec, ki se ne zaveda, zakaj to ali uno dela, pa tudi razloga ne vé, kdaj naj bi odstopil od starokopitnega početja in krenil jo na novo pot.

In le to je umno kmetovanje. Umno kmetovanje je tedaj tisto, po kterem, ako Bog dá svoj blagoslov, se iz enega mernika pšenice pridelajo trije, štirje, — iz vrta namesti 3 košev malovrednega sadja 5 košev žlahnega, — iz borne živinice lepa, draga živina itd.

Visok je tedaj poklic kmetijskih učilnic, zato pa tudi sveta dolžnost dežel, da skrbijo za njih napravo.

Gospodarske skušnje.

* Korist poljskih golobov. Da so poljski golobje koristni, o tem pripoveduje pastor Snell v časopisu „Maja“ to-le: Po večletnem opazovanji sem izvedel, da poljski golobje posebno radi glotno seme, potem pa tudi mrčese, kakor na priliko polže (s hišo ali gole), gosenice, kakor tudi črvičja jajčica in mešičje zapredke pobirajo. On je preračunal, da en sam golob leto in dan okoli 799.510 zrn glotnega semena, posebno grašice itd. in kakih 15.000 polžev pozoblje.

* Tudi za rejo in pitanje je divji kostanj dober. Divji kostanj ni samo zdrava krma za govejo živino in ovce, ampak tudi prav dober za pitanje. Dajè se živini spehanega ali šrotanega kostanja, kterege se kmalu jesti privadi. Najbrže se po kostanji skopci ali kostruni upitajo in udebelè.

* Korist laporja obstaja posebno v tem, da poljske pridelke požlahnuje, gostejše, polniše in zrno teže napravi in močnejše in krepkeje bilke zarodí. Ravno tako koristen je lapor (Mergel) tudi senožetim, travnikom in deteljšču, kjer se čista in lahko razdrobljena laporasta zemlja posebno bogato splačuje.

* Gnojenje sadnih dreves meseca listopada. Skušeni sadjerejci priporočajo gnojenje ali prav za prav zalivanje sadnih dreves in grmov meseca novembra in pravijo, da tako zalivanje drevesno rast jako pospešuje in rodovitnost posebno okrepuje in povišuje. Ker imajo naši drevorejci za enako delo meseca listopada ali tudi meseca decembra, ako je vreme ugodno, več časa kakor spomladi in jeseni, naj bi ga ne opuščali in omenjenega priporočila ne zanemarjali.

* Frodelj ali drevesno listje dobra piča za živino. Časnik „Chemischer Ackersmann“ naznanja skušnje s 16. plemeni frodeljna (listja iz zelenomehkkih drevesnih češulic ali mladih vršičev), ki so bila proti koncu malega srpana (julija) okleščena, in pravi, da frodelj za živinsko klajo ravno toliko zaleže, kakor senožeško senó. Največo ceno ima pa murbovo perje, kterege sirovega se je cent lansko leto po ceni kokonov na 6 tolarjev prerajalo, suhega pa celó na 17 tolarjev.

* Ovčje kože preženó žitne črve. Po goli naključbi je to sredstvo nedavno iznajdeno bilo. V neko zeló napolnjeno žitnico se je veliko ovčjih kož spravilo, ki so bile še v volni. Drugi dan že se je videlo, da je vse polno žitnih črvičev po njih mrgolelo. Ta skušnja se je ponavljala; žitne kupe so premetali, in kmalu ni bilo nobenega črviča več. Želeti bi bilo, da bi se te skušnje na več krajih napravile.

Pročist.

V Kastvu 20. nov. A. M. — Pošiljam Vam v dokladi želišče s koreniki in jagodami, ki ga naš kmet po slovenski imenuje pročist, in kteremu, ker želodec in čeva izpraznuje in čisti, pripisuje skorej nebeško zdravilno moč; po laški se mu pravi „purgant.“ Mno-